

BÜRKÜT

Türk Dünyası Dergisi

BÜRKÜT

Journal of Turkish World

www.burkutdergisi.com

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 14.05.2025

Makale Kabul Tarihi: 26.05.2025

Duman, M. ve Topcu, M. (2025). Boğaziçi masallarının çocuk eğitiminde kullanılması ve işlevlerini yitirishi, *Bürküt Türk Dünyası Dergisi*, 4(1), 84-103. <http://dx.doi.org/10.56210/burkut73>

BOĞAZİÇİ MASALLARININ ÇOCUK EĞİTİMİNDE KULLANILMASI VE İŞLEVLERİNİ YİTİRİŞİ¹

Yüksek Lisans Öğrencisi Merve DUMAN

Düzce Üniversitesi mrvidmn744@gmail.com ORCID

Dr. Öğr. Üyesi Mümin TOPCU

Düzce Üniversitesi mumintopcu@duzce.edu.tr ORCID

Öz

Masallar, kaybolmakta olan anonim halk edebiyatı türlerinden biridir. Zamanla işlevini kaybeden ve yerini başka unsurlara bırakan masal, tarih boyunca pek çok işlev üstlenmiştir. Eğlendirme, eğitime, kültürel aktarımı sağlama ve dil kazandırmak için kullanılan masallar, günümüzde önemini ve işlevlerini kaybetmiş; yazıya geçirilmemiş masalların büyük bir kısmı tarihin tozlu sayfalarında unutulmaya yüz tutmuştur. Araştırmacıların anonim halk edebiyatı türlerine ilgi duymaya başlamasıyla masal derleme çalışmaları yoğunluk kazanmıştır. Ülkemizde de yapılan bu derleme çalışmaları, kaybolmakta olan masal metinlerini yazıya geçirmeyi amaçlamıştır. Yazıya geçirilen bu masal metinleri üzerine çeşitli çalışmalar günümüzde hâlâ devam etmektedir. Bu çalışma da bunlardan biridir. Düzce iline bağlı Boğaziçi beldesinden görüşme yöntemi kullanılarak derlenmiş on dokuz masal metnini konu alan çalışma, bu masalların çocuk eğitiminde kullanılmasını ve işlevlerini yitirishinin sebeplerini ele almıştır. İnceleme sonucunda masalların yalan, dürüstlük, sabır gibi iyi özellikleri özendirme; kıskançlık, açgözlülük ve tembellik gibi kötü özelliklerden uzaklaştırmayı amaçladığı görülmüştür. Çeşitli durumlarla verilen bu eğitsel iletiler, kahramanlar aracılığıyla aktarılacak istenmiştir. Uzun yıllar bu amaçla kullanılan masallar, teknolojinin gelişmesi, eğitim kurumlarının yaygınlaşması ve modern eğitim anlayışının gelişmesi gibi sebeplerle işlevlerini yitirmeye başlamış ve zamanla unutulmaya yüz tutmuştur. Çalışmada ayrıca masal derleme çalışmalarına ve Boğaziçi beldesinde masal anlatma geleneğine de kısaca değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk edebiyatı, masal, Boğaziçi masalları, çocuk eğitimi.

¹ Bu çalışma *Düzce İli Boğaziçi Folkloru* adlı sürdürülmekte olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

THE USE OF BOĞAZIÇI TOWN TALES IN CHILDREN'S EDUCATION AND ITS LOSS OF FUNCTION

Abstract

Fairy tales are one of the disappearing anonymous folk literature genres. The fairy tale, which has lost its function over time and has been replaced by other elements, has assumed many functions throughout history. The tales used for entertaining, educating, providing cultural transfer and language acquisition have lost their importance and functions today; most of the tales that have not been written down have been forgotten in the dusty pages of history. With the researchers' interest in anonymous folk literature genres, fairy tale compilation studies have intensified. These compilation studies carried out in our country aimed to transcribe the fairy tale texts that are disappearing. Various studies on these transcribed fairy tale texts are still continuing today. This study is one of them. The study, which deals with nineteen fairy tale texts compiled by using the interview method from Boğaziçi town of Düzce province, deals with the use of these fairy tales in child education and the reasons for the loss of their functions. As a result of the analysis, it was seen that the fairy tales aimed to encourage good qualities such as lying, honesty and patience, and to distract from bad qualities such as jealousy, greed and laziness. These educational messages given through various situations were intended to be conveyed through the heroes. Used for this purpose for many years, fairy tales started to lose their functions due to reasons such as the development of technology, the spread of educational institutions and the development of the modern understanding of education. In the study, fairy tale compilation studies and the tradition of telling fairy tales in the town of Boğaziçi were also briefly mentioned.

Keywords: Folk literature, tales, Boğaziçi tales, child education.

Giriş

Masal, kültür birikimi ve bilinçaltı yasalarıyla oluşturulmuş, çoğunlukla özel kişiler tarafından anlatılan, kendine has zaman, mekân ve şahıs kadrosu bulunan, nesirle söylenmiş bir halk edebiyatı türüdür (Işık, 2009, s. 5).

Masal, belirli yer ve belirli bir zamanı olmayan, peri, cin, cadı, ejderha, padişah, vezir, prens, gibi belli bir kişiyi temsil etmeyen kahramanları olan halkın ortak hayal gücüyle yaratılmış sözlü ürünlerdir (Oğuz, 2022, s. 314-315).

Masal, olayların hayali bir dünyada geçtiği, insan, hayvan ve olağanüstü varlıkların kahraman olarak karşımıza çıktığı, içinde bulunduğu kültürün özelliklerini yansıtan, insanları eğlendirirken eğitmek gibi işlevler üstlenen anonim halk edebiyatı türlerinden biridir (Berk, 2024, s. 3).

Sosyoloji, edebiyat ve çocuk edebiyatının temel malzemelerinden önemli bir kısmını barındıran masallar, toplumsal değerlerin bir haritası olarak çocukların toplum değerlerini edinmesi ve yetişkinlerde farkındalık oluşturmaya bağlamında çoklu işlev arz ederek insanların sosyal münasebetlerini güçlendirme, eğitilme, eğlenme ve sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamasıyla inanç değerlerini yaşatma alanında bir değerler bütünü olarak karşımızda durmaktadır.

Tüm milletler bu değerler çerçevesinde halk anlatılarını derlemiş ve incelemeye tabi tutmuşlardır. Anadolu'nun hemen her yöresinde masallar üzerine derleme ve inceleme çalışmaları yapılmaktadır ancak geleneğin kaybolmaya yüz tutması nedeniyle bu çalışmalar günümüzde zayıflayarak devam etmektedir.

On dokuz masal derlediğimiz sahada edindiğimiz bilgilerden, bölgede masal anlatıcılarının olduğu ve bunların yüzlerce masal anlattığı, güçlü bir masal anlatma geleneğinin var olduğu öğrenilmiştir. Kaynak kişilerden edinilen bilgilere göre bazı masal anlatıcılarının ölümüyle birlikte masallar unutulmuştur. Yapılan çalışma, varlığını devam ettiren masalları kayıt altına almayı, kayıt altına alınmış masalları çocuk eğitimi açısından incelemeyi ve Anadolu anlatı geleneğine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Pek çok toplumsal işlevi bulunan masallar, çalışmamızda eğitime sunduğu katkılar ve kazandırmayı amaçladığı değerler yönünden incelenecek; günümüzde işlevini yitirmesi, işlevini yitirmesinin nedenleri ve yerine geçen unsurlar üzerinde durulacaktır.

1. Masal Derleme Çalışmaları

Dünya üzerinde halk edebiyatına olan ilgi, insanların millî bir bilinç oluşturma arzusuyla ortaya çıkmış; araştırmacılar, halk edebiyatı ürünlerinden yola çıkarak pek çok sorunun cevabını öğrenmeye ve halk edebiyatı ürünlerinin kökenlerine ulaşmaya çalışmışlardır. Masallar da bu halk edebiyatı türlerinden biridir. Araştırmacılar, yıllarca masallar hakkında pek çok çalışma yapmış ve masalların kökenleri, türleri, dağılımları ve çeşitlenmeleri hakkında birçok soruya cevap aramışlardır. Masallar üzerine yapılan bu çalışmalar sonucunda akımlar ve inceleme yöntemleri ortaya çıkmış; masallar üzerine yapılan çalışmalar artmış ve çeşitlenmiştir.

Türk halk edebiyatı, 18. yüzyılda yabancı araştırmacıların ilgisini çekmeye başlamış ve yabancı araştırmacılar tarafından derleme ve inceleme çalışmaları yapılmıştır. Türk masalları üzerine yapılmış bilinen en eski derleme, 1781 yılında M. Digeon'un *Türk ve Arap Masalları* adlı eseridir (Oğuz ve Özünel, 2019, s. 80).

Yabancı araştırmacıların yanı sıra pek çok Türk araştırmacı da Türk masalları üzerine derleme ve inceleme çalışmaları gerçekleştirmiştir. Türkiye'de bilimsel olarak masal çalışmaları 20. yüzyılda başlamıştır (Turan ve Önal, 2023 s. 20). Ziya Gökalp, 1922 yılında yazıya geçirdiği masalları *Altın Işık* adlı eserinde toplar. Ziya Gökalp; *Kızılalma*, *Alageyik*, *Kolsuz Hanım* ve daha pek çok masalı yazıya geçirmiştir (Oğuz, 2022 s. 327). Masal derleme çalışmaları ülkemizde Cumhuriyet döneminde yoğunlaşmıştır (Oğuz, 2022 s. 328). Hamit Koşay, 1935 yılında yayımladığı *Ankara Budun Bilgisi* adlı kitabında sekiz masal metnine yer vermiştir (Oğuz, 2022 s. 328). Masal konusunda yayımlanan ilk doktora tezi Bilge Seyidoğlu tarafından yapılmış *Gümüşhane Masalları (Metin Toplama ve Tahlil)* adlı çalışmadır (Oğuz, 2022, s. 328).

Masal çalışmaları, pek çok araştırmacının ilgisini çekmiş ve bu araştırmacılar tarafından masallar hakkında birçok çalışma yapılmıştır. Eflatun Cem Güney, Tahir Alangu, Naki Tezel, Pertev Naili Boratav, Mehmet Tuğrul, Saim Sakaoğlu, Bilge Seyidoğlu ve Umay Günay gibi birçok araştırmacı sayılabilir. Bu araştırmacıların bazıları derleme çalışmaları yapmış, bazıları masalları yeniden yazma yoluna gitmiş, bazıları incelemeler yapmış, bazıları ise masalların şekil ve içerik özellikleri hakkında çalışmalar gerçekleştirmiştir. Hâlen devam eden masal çalışmaları, ülkemizde varlığını sürdüren kültürel ortamların kayıt altına alınması, atalarımızın yaşayış biçimlerini, inanışlarını, gelenek ve göreneklerini gelecek nesillere aktarmak ve atalarımız ile aramızdaki köprüyü korumak açısından önemlidir. Bu çalışmalar, masallarımızı ve diğer halk edebiyatı ürünlerimizi tarihin tozlu sayfalarında unutulmaktan kurtarmakta ve onları bir nebze de olsa canlı tutmaya çalışmaktadır. Bu sebeple derleme çalışmalarına destek verilmeli ve öğrenciler bu alanda teşvik edilmelidir.

Aşağıda masallar üzerine yapılmış doktora ve yüksek lisans tezlerinden bazıları verilmiştir.

“Ali Berat Alptekin (1982) *Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması*; Esma Şimşek (1990) *Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması*; Ruhi Kara (1996) *Erzincan Masalları: Metinler ve İncelemeler*; Seyit Emiroğlu (1996) *Meram İlçesi (Konya) Masalları Üzerine Bir İnceleme*; İbrahim Dilek (2003) *Altay Masalları*; Handan Kasımoğlu (2010) *Van Yöresine Ait Türk Halk Masalları*; İbrahim Erşahin (2011) *Kahramanmaraş Masalları Üzerine Tip ve Motif Araştırmaları*”. (Oğuz ve Özünel, 2023, s. 85) adlı doktora çalışmaları örnek olarak sayılabilmektedir.

“Mehmet Yardımcı (1991) *Yaşayan Malatya Masalları / Metinler ve İncelemeler*; Ekrem Kırac (1996) *Divriği Masalları (İnceleme ve Metin)*; Fevzi Sarıçiçek (1997) *Arapgir Masalları (İncelemeler ve Metin)*; Çiğdem Ayan (1998), *Anadolu'da Kadın Masalları*; Nedim Bakırcı (2000) *Niğde Masalları*; Metin Eren (2001) *Bitlis Masalları Üzerine Bir Araştırma*; Hüseyin Doğramacıoğlu (2002) *Kilis Masalları Derleme ve Tahlil Çalışması*; Mehmet Şakir Yavuz (2006) *Muş Masalları Üzerine Bir Araştırma*; Öznur Kara (2007) *Tarsus Masalları*, Talha Tunç (2008) *Manisa Masalları Üzerine Bir İnceleme*; Esra Akyol (2010) *Muğla Masalları Metin-İnceleme*; Sıgıp Atlı (2011) *Kastamonu Masalları*; Hidayet Aydın (2012) *Iğdır Masalları: İnceleme-Metin*; Muhammed Bendik (2014) *Ereğli Masalları*; Kenan Çiftçi (2015) *Aydın Halk Masalları*”. (Oğuz ve Özünel, 2023, s. 85-86) yüksek lisans tezleri örnek olarak sayılabilmektedir.

Yukarıda örnek olarak verilen doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarının yanı sıra daha pek çok makale ve bildiri de vardır ancak konumuz bu olmadığından ayrıntılı olarak yer verilmeyecektir.

2. Boğaziçi Beldesinde Masal Anlatma Geleneği

Masallar, derlendiği toplumun kültürel değerlerini, sosyal ilişki biçimlerini, folklorunu ve inançlarını yansıtır (Bingöl, 2022, s. 3). Çocuklara anlatılan masallar, birer çekirdek gibi, masallarda yaşayan toplumsal değerlerin çocuklara aktarılmasında en etkili ve pratik yollardan biridir. Bu nedenle masalların yaşaması, kültürel değerlerin yaşaması ve aktarılması fonksiyonlarını da bünyesinde taşımaktadır. Gizemli ve etkili ortamı, tecrübelerin birikimiyle telkin edici bir gücü üzerinde barındırması ve yeni neslin yaşadığı toplumla sağlıklı bir yaşam ortamı oluşturulmasını sağlaması nedeniyle halk anlatıları, özellikle de masallar, hem kültürel hem de manevi değerleri yaşatan temel unsurlardandır.

Halk edebiyatı ürünleri belli bir gelenek içerisinde yaratılır ve o gelenek içerisinde varlığını sürdürür; yaşadıkları geleneklere bağlıdırlar (Gültekin, 2017, s. 359). Ülkemiz kültürel olarak çeşitlilik göstermektedir. Ancak farklı sebeplerle bu gelenekler kaybolmaya başlamıştır. Boğaziçi beldesinde yıllarca yaşamış olan masal anlatma geleneği yok olmaya yüz tutmuştur. Eskiden anlatıldığı ifade edilen masalların çoğu unutulmuş ve çok azı yaşamaya devam etmektedir. Masallar, yaz aylarında fındık hasadı zamanlarında çocukları oyalamak ve eğitmek için; uzun kış gecelerinde ise özellikle iletişim araçlarının olmadığı dönemlerde, çocuk ve yetişkin her sınıftan insanı eğitmek ve eğlendirmek amacıyla, işlerin bittiği ve bütün ailenin rahatça vakit geçirdiği gece vakitlerinde icra edilirdi.

Belde geleneğinde anne-babanın çocuklarıyla oynaması ayıp sayıldığı için, geniş aileler şeklinde yaşanan zamanlarda tarımla uğraşan ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilenecek vakti olmadığından, masallar çoğunlukla ailenin yaşlıları tarafından anlatılırdı. Uzun kış geceleri, kandil ışığında sobadan gelen odun çıtırtılarının duyulduğu geleneksel masal icra ortamları günümüze kadar yaşamış ancak teknolojinin etkileri ve çekirdek ailenin yaygınlaşması gibi sebeplerle sözlü kültür geleneği zayıflayıp günümüzde yok olmaya yüz tutmuştur. Günümüzde masal anlatma geleneği, büyük aile toplantılarında nadiren icra edilmektedir.

Boğaziçi beldesinde vakit geçirme ve eğlenmenin yanında, masalın kültürel aktarımını sağlamak, ahlaki değerleri kazandırmak, toplumsal gelenek ve görenekleri nesilden nesile aktarmak, dinî hassasiyet ve dil özelliklerini kazandırmak gibi pek çok işlevi vardır. Boğaziçi beldesinde masallar, yukarıda yer alan işlevlerinin yanında, tarlalarda çalışan anne babaların meşguliyetlerini azaltmak için de kullanılmaktaydı. Özellikle ilkbahar, yaz ve sonbahar mevsimlerinde tarım işleriyle meşgul olan yetişkinler, çocuklarına yeterince zaman ayıramazlardı. Ailenin yaşlılarıyla kalan çocuklar, masallarla avutulur ve eğitilirdi. Sadece çocuklar için değil, yetişkinler için de zaman geçirmenin en etkili yollarından biri olan masallar, bazen tıpkı atasözleri gibi sohbet aralarında konuya uygun olarak anlatılırdı. Çoğunlukla kadınlar tarafından anlatılan masalların dinleyicileri de büyük oranda kadınlardan oluşmaktaydı. Erkeklerin kahvehanelerde vakit geçirdiği akşam saatlerinde komşu kadınların bir araya gelerek masallar anlattığı ortamlar maalesef günümüzde yok denecek kadar azalmıştır.

3. Yöntem

Halk edebiyatı ürünlerinin büyük bir kısmı sözlü olarak yaratılır ve nesilden nesile aktarılır (Oğuz, 2022, s. 109). Sözlü olarak aktarılan bu edebiyat ürünleri, nesiller arası aktarımda değişime uğramış ve bazıları unutulmuştur. Masallar, bu halk edebiyatı ürünlerinden biridir.

Zaman içerisinde halk edebiyatına ilginin artması ve araştırmacıların halk edebiyatı ürünlerini kaybolmaktan kurtarmak amacıyla derleme çalışmaları başlatmalarıyla birlikte, derleme halk edebiyatı türlerinin belli bir zaman ve yerde, belirli yöntemler kullanarak uzman veya amatör araştırmacılar tarafından sözlü veya yazılı olarak kaydedilmesidir (Oğuz, 2022, s. 111).

Bu çalışma, bir derleme olan *Düzce İli Boğaziçi Folkloru* adlı çalışmada yer alan, Düzce iline bağlı Boğaziçi beldesinde yaşayan kaynak kişilerden ve görüşme yöntemiyle derlenen masalları konu almaktadır. Masallar, görüşme yöntemi kullanılarak derlenmiştir. Özkul Çobanoğlu'na göre, görüşme yöntemi, araştırmacıların en çok kullandığı derleme yöntemidir (Çobanoğlu, 2016, s. 93). Bu yöntemde araştırmacı ve kaynak kişi yüz yüze görüşür. Yöntem, yönlendirilmiş ve yönlendirilmemiş görüşme yöntemi olarak ikiye ayrılmaktadır. Araştırmanın konusu olan masalarda yönlendirilmemiş görüşme yöntemi kullanılmıştır.

Yönlendirilmemiş görüşme yönteminde kaynak kişi serbest bir şekilde konuşur ve araştırmacı müdahaleyi minimuma indirmeye çalışır. Araştırmacının çok az müdahale ettiği kaynak kişi, rahat bir şekilde konuşur; böylece araştırmacının daha fazla veri toplamasını sağlamaktadır. Veriler, kaynak kişilerin izni alınarak ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir.

3.1.Etik Kurul Onay Bilgisi

Çalışmanın üretildiği *Düzce İli Boğaziçi Folkloru* adlı çalışma, etik kurul onayını 20.03.2025 tarihinde, Düzce Üniversitesinden almıştır.

4. Bulgular

Bu kısımda, Boğaziçi beldesinden derlenen masalların özetleri yer alacak ve masallar, çocuklara kazandırılmak istenen alışkanlıklar ve özellikler açısından incelenecektir. Aynı zamanda masallarda çocuklara iletilmek istenen eğitsel mesajlara da değinilecektir.

4.1. Boğaziçi Masallarının Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi

Masal derlemeleri sonucunda kayıt altına alınan masallar, bazı araştırmacılar tarafından çeşitli yönleri dikkate alınarak incelenmektedir. Bu konuda çeşitli yüksek lisans ve doktora tezleri, makaleler ve bildiriler bulunmaktadır. Bu makalede amacımız, Boğaziçi beldesinden derlenen masalların çocuk eğitiminde kullanımını incelemektir.

Masallar, uzun yıllar boyunca içinde yaşadıkları kültürlerin değerlerini ve normlarını gelecek nesillere aktarmak, ahlaki dersler vermek ve onlara iyi ile kötü arasındaki farkı göstermek için kullanılmıştır (Çiftçi ve Güner, 2024, s. 1783). Çocuklara soyut kavramları somutlaştırarak anlatmayı amaçlamış ve kahramanlar üzerinden iyiliği ve kötülüğü aktarmaya çalışmıştır (Çiftçi ve Güner, 2024, s. 1783). Çocukların edinmesi amaçlanan davranış ve özellikler iyi kahramanlarla, çocukların uzak durması istenen davranışlar ise kötü kahramanlarla verilmiştir. Masalların sonunda sabreden ve iyi özellikler gösteren kahraman kazanmış ve ödüllendirilirken, kötü davranışlarda bulunan kötü kahramanlar kötü sonlarla karşılaşmıştır. İyi ile kötü arasındaki bu fark çocukları iyi kahramanları örnek almaya teşvik etmeyi amaçlamıştır. Masallar, çocukları eğlendirerek eğitmeyi amaçlar (Bakan, 2006, s. 6). Çocuğun dinlerken sıkılacağı ve dikkate almayacağı dersler masalla verilir ve çocukların yukarıda yer alan iyi özellikleri öğrenerek öğrenmesi amaçlanır.

Aşağıda Boğaziçi beldesinden derlenen masalların özetlerine yer verilecek ve bu masalların çocuklara hangi davranış veya alışkanlığı kazandırmayı amaçladığı, çocukları hangi davranış ve alışkanlıklardan uzaklaştırmaya çalıştığı konusuna değinilecektir.

4.1.1. Padişah'ın Hırsız Karısı

Padişah, çarşıda gördüğü güzel bir kızla evlenir. Saraya yerleşen evli çift bir süre mutlu mesut yaşar ancak eskiden hırsız olan kız, tekrar hırsızlık yapmaya başlar. Kız, bahçelerdeki meyvelere zarar verir ve meyvelerin suyunu içer. Bir süre sonra kız, hamile olduğunu öğrenince hırsızlık yapmayı bırakır. Çocuk doğar ve büyür ancak çok yaramaz ve laf anlamaz bir çocuk olur. Hocalara götürülen çocuğun durumu düzelmeyince, hocalardan biri padişahın karısına hamileyken günah işleyip işlemediğini sorar. Padişahın karısı, hamileyken yaptıklarını anlatır. Hoca, bahçe sahiplerinden helallik alınmasını ve padişahın karısına tövbe etmesini tavsiye eder. Padişahın karısı bahçe sahiplerinden helallik alır ve tövbe eder. Bu olaydan sonra çocuk düzelir ve aile mutlu mesut yaşar (KK.1).

Padişahın statüsü dikkate alınmadan istediği kişiyle evlenmesinden yola çıkılarak, statü kavramının önemsiz olduğu düşüncesi çocuklara aşılacak istenmiştir. Bunun yanında kötü davranışların sadece yapanı değil, yapan kişinin yakınlarını da etkileyeceği vurgulanarak çocukların kötü davranışlardan uzaklaşması amaçlanmıştır.

Yapılan hata ne olursa olsun helallik almanın, tövbe etmenin önemine değinilmiş, çocuklarda dinî ve ahlaki algı oluşması amaçlanmış ve hatalardan dönmenin önemi vurgulanmıştır.

4.1.2. Padişah'ın Çingene Karısı

Uzak bir ülkenin padişahı evlenmeye karar verir. Padişah, evlenmek için ülkedeki kızların arasından sepet yapıp satan bir çingene kızı seçer ve onunla evlenir. Çingene kızı eski alışkanlıklarını bırakmaz ve sepet yapmayı özler. Bir süre sonra bu durum padişahın dikkatini çeker ve karısının durumuna üzüldüğü için karısına sepet yapabileceği küçük bir atölye kurar. Bunu gören karısı çok mutlu olur ve uzun yıllar mutlu bir hayat yaşarlar (KK.1).

Bu masalda da ilk masalda olduğu gibi statü farkları göz ardı edilmiş ve padişah, bir çingene kızı ile evlenmiştir. Statü farklarının önemsiz olduğunu vurgulayan masal, başka bir ders daha vermektedir. Çingene kızın alışkanlıklarından vazgeçememesi ve padişahın bu duruma saygı duyarak karısını desteklemesi, çocuklara sevdikleri insanları oldukları gibi kabul etmeleri gerektiğini anlatmakta ve onları desteklemeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Bazı açılardan ise bu masal, çocuklara kendilerine denk ve uyumlu insanlarla arkadaşlık etmeleri ve evlenmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Dinleyenin fark ettiği ayrıntılar ve dikkat ettiği yönler, masaldan alınan dersleri farklılaştırabilir.

4.1.3. Yetim Kız

Üvey annesi ve üvey kız kardeşiyle yaşayan yetim bir kız vardır. Üvey anne, bu kızıdan türlü işler ister. Kıza verilen işlerin çok olması nedeniyle hayvanlar yardıma gelirler ve onun için çalışırlar. Kızın işleri bitirdiğini gören üvey anne sinirlenir ve kızı değirmene yollar. Kız, değirmende periler tarafından yakalanır ve dans etmeye zorlanır. Kız dans etmek için bahaneler üretir ve isteklerde bulunur. Periler, kızın bahanelerini tek tek çözer ve kızın isteklerini yerine getirirler. Kızın istekleri bittiğinde horozlar ötmeye başlar ve periler kaybolur. Kız, perilerin verdiği eşyalarla eve döner.

Olayı öğrenen üvey anne kendi kızını da değirmene gönderir. Periler kızı yakalarlar ve dans etmek isterler. Üvey kız kardeş, perilerden isteklerde bulunur ama her şeyi aynı anda ister. Periler hemen kızın isteklerini yerine getirirler ve dans etmeye başlarlar. Kız dans ederken çok yorulur ve periler tarafından parçalanır (KK.1).

Bu masalda kahramanın uysal ve çalışkan bir kız olduğu görülür. Kız, kendisine verilen işleri isyan etmeden üstlenir ve elinden geleni yapmaya çalışır. Hayvanlar, bu kızın işlerini gönüllü olarak yaparak kıza yardım ederler. Bu davranıştan hareketle uysallığın ve çalışkanlığın her zaman ödüllendirileceği fikri ortaya çıkar. İnsanların uysal ve çalışkan olması, yardımın onlara gönüllü olarak gelmesini sağlar. Uysal ve çalışkan kahraman her durumdan kolayca çıkar ve ödüllendirilir.

Ayrıca, kızın perilerden sabırla isteklerde bulunması ve olaydan kurtulması, ama üvey kız kardeşin sabırsız davranması sonucu kötü bir sonuçla karşılaşması, iyi niyetin ve sabırlı olmanın önemini çocuklara aktarmaktadır.

4.1.4. Kuyu

Bir kız su çekmek için kuyuya gider. Yan yana iki kuyunun yanında duran yaşlı bir adam görür; bu adamın elinde bir testi vardır. Adam kıza testiye uzatır ve içindeki turşunun tadına bakmasını ister. Kız turşunun tadına bakar ve turşunun çok lezzetli olduğunu söyler.

Adam kıza sağ taraftaki kuyudan su çekmesini ve üstüne sürmesini söyler. Kız suyu üstüne sürdüğünde su altına dönüşür. Olayı öğrenen üvey anne kendi kızını da kuyuya gönderir. Yaşlı adam ona da turşu ikram eder ama kız turşunun çok ekşi olduğunu söyler ve adama kızar.

Adam kıza sol kuyudan su çekmesini ve üstüne sürmesini ister. Kız denileni yapar ve üstüne sürdüğü su hayvan bağırsağına dönüşür. Kız o bağırsaklardan kurtulamaz ve onlarla yaşamak zorunda kalır. Turşunun aslında tatsız olduğu ve onu tadanın kalbine göre tat verdiği söylenir (KK.2).

İçinde yer alan olağanüstülüklerle çocukların ilgisini çekmeye çalışan ve çocuklara kahramanlar üzerinden iyi kalpli olmanın önemini vurgulayan masal, kötü kalpli olmanın sonuçlarını göstererek çocukları iyi olmaya yönlendirmektedir.

4.1.5. Koyun ve Ayı

İki yavrusu olan bir koyun her gün yavrularını evde bırakarak dağa otlanmaya gider. Eve döndüğünde bir tekerleme söyler ve yavrular kapıyı açar. Yavruları yemeye niyetlenmiş olan ayı, anne gittiğinde yavruları kandırmaya çalışır. Yavrular ayıya inanmazlar ama en sonunda ayı yavruları kandırır ve yer. Yavrularının yendiğini öğrenen koyun ayıdan intikam almaya karar verir. Evinde bir köpek sürüsü saklar ve yemek bahanesiyle ayıyı evine davet eder. Ayı eve geldiğinde köpekler ayıya saldırır ve onu parçalayarak öldürürler (KK.3, KK.4).

Hayvanlar üzerinden işlenen bu masal, yabancılardan korunmanın önemini vurgulamaktadır. Ayının oyununa gelen iki yavrunun sonu, çocuklar için bir örnek niteliğindedir. Geçmişten günümüze yabancılar hakkında daima uyarılan çocuklar, bu masalla tekrar uyarılmaktadır. Özellikle yetişkinlerin meşgul olduğu yaz aylarında genellikle yalnız bırakılan ve özgürce sokaklarda oynayan çocukların bu dersi alması ve yabancılara inanmamaları gerektiği vurgulanmaktadır. Masala korku unsuru katılarak çocukların bu dersi edinmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca masalda yalan söyleyen, başkalarına zarar veren ayının korkunç sonu anlatılarak, yalanın ve başkalarına zarar vermenin mutlaka bir cezası olacağı belirtilerek çocuklar uyarılmaktadır.

Ayı gibi güçlü bir hayvanın köpekler tarafından öldürülmesi, aynı zamanda önemli olanın sadece güç değil, topluluk da olduğunu düşündürmektedir. Bu durum, örtük olarak birlik olmanın önemini göstermekte ve çocuklar birlik olmaya teşvik edilmektedir.

4.1.6. Nasip

Padişah, boğazına yapışan bir pirinç yüzünden yemek yiyemez hâle gelir ve hastalanır. Dört bir yandan doktorlar gelir ama bir türlü padişahı iyileştiremezler. Padişahın hasta olduğunu öğrenenler onu ziyarete gelmeye başlar. Aradan iki hafta geçer ve bir gün, günlerdir yemeğe doymayan bir adam padişahı ziyarete gelir. Adama ikramlarda bulunurlar. Padişah ve adam konuşurken padişah hapsirir ve boğazına yapışan pirinç adamın kucağına düşer. Adam, pirincin tabağından düştüğünü düşünür ve pirinci yer. Pirinç tanesinden kurtulan padişah iyileşir ve pirinci yiyen adam iki hafta sonra doyar (KK.1).

İmkânsızmış gibi görünen bir durumun nasıl kolayca çözüldüğü, nasibi olan kişinin er geç nasibine ulaşacağı ve nasibi olmayan kişinin bir pirinç tanesini dahi yutamayacağını anlatan masal, dinî bir konu olan “nasibin başkasının boğazında da olsa gelir seni bulur” inancını ve nasibin olmayana ulaşamazsın fikrini, somut hâle getirerek anlatmaktadır. Çocuk eğitimi için kullanılan masal, yetişkin sohbetlerinde de anlatılmaktadır.

4.1.7. Topal Kedi

Hacca gitmeye karar veren kedi, farelerden helallik almaya karar verir ve onları evinde yemeğe davet eder. Bütün farelere evinde yemek vereceğini duyurur. Evine gelen farelere türlü ikramlarda bulunur. Yemek faslı bitince farelerden helallik ister. Helallik aldıktan sonra bütün çıkışları kapatır ve fareleri öldürür (KK.5).

Kedinin yolculuğa giderken helallik istemesi, uzak yolculuklarda sevmediklerimizden bile helallik almak ve kırgınlıkları giderdikten sonra yola çıkmak gerektiğini anlatır. Kedinin fareleri kandırarak öldürmesi; değişmiş gibi görünmeye aldanmamak gerektiğini, yaratılıştan gelen mizaç özelliklerinin değişmeyeceği düşüncesini, menfaat ve mizaç söz konusu olduğunda dinî duyarlılıkların dahi göz ardı edilebileceğini vurgular. Masalda her şey aslına çeker kuralı işletilir. Yerleşmiş düşmanlıkların değişmeyeceği fikri vurgulanan masalda aldanmamak gerektiği gösterilmektedir.

4.1.8. Değirmendeki Cadılar

Dul kalan bir adam, küçük kızına annelik etmesi için çocuğu olan dul bir kadınla evlenir. Baba, evlendikten sonra köy dışına çalışmaya gider. İyi olan üvey anne gerçek yüzünü gösterir ve bütün işleri üvey kızının üstüne yıkar. Bir gün akşamüstü üvey anne, üvey kızını değirmene yollar. Kız, korkarak değirmene gider ve değirmende dans eden cadılarla karşılaşır. Cadılar hemen kızın etrafını çevirirler ve kıza sorular sormaya başlarlar. Sorularına tatlı dille karşılık veren kızıdan çok memnun olan cadılar, kızın mısırını öğütüp kıza güzel kıyafetler ve altınlar verdikten sonra kıza evine yollarlar. Kızın hâlini gören üvey anne hemen sorular sorar ve olanları öğrenir. Kızın sahip olduklarını kıskanır ve hemen ertesi gün öz kızını da değirmene gönderir. Cadılar, bu kızın da etrafını çevirir ve kıza sorular sorar ama bu kız keskin dilli ve alaycı cevaplar vererek cadıları sinirlendirir. Sinirlenen cadılar kızın mısırını döker, üstündeki kıyafetleri parçalar ve kıza evine gönderirler (KK.1).

Masalda, iyi niyetli ve tatlı dilli olmanın önemi vurgulanır. Bu düşünceden hareketle çocuklara, tatlı dilin ne kadar etkili olduğu anlatılmaya çalışılır. Aynı zamanda, sivri dili ve alaycılığı yüzünden cezalandırılan üvey kız kardeş üzerinden bu davranışların zararları anlatılır ve çocukların bu davranışlardan uzaklaşması amaçlanır.

4.1.9. Yaprak Şahit

İki arkadaş, iş aramak için şehre gitmeye karar verirler ve yola çıkarlar. Arkadaşlardan biri hainlik ederek arkadaşını öldürmeye kalkar. Arkadaşı ölmeden önce olaylara yaprağı şahit tutar. Hain arkadaş eve geri döner, arkadaşının kazayla öldüğünü söyler ve öldürdüğü adamın karısıyla evlenir. Yıllar sonra bir yaprağı görünce güler; karısı sebebini merak ederek sorar. Adam, kadının ısrarı sonucu olayı anlatır. Kadın çok sinirlenir ve olayı ağabeylerine anlatır. Kadının ağabeyleri adamı döverek öldürürler (KK.3).

İhanet, cinayet ve yalan gibi kötü kavramların yer aldığı bu masal, çocuklara bu davranış yapmaların yıllar geçse bile bir şekilde cezalarını çekeceklerini anlatmaktadır.

Arkadaşını öldürerek herkese yalan söyleyen ve arkadaşının karısıyla evlenen adamın yalanı, yıllar sonra ortaya çıkar ve bu kötü davranışlarının bedelini öder. Bu durumdan hareketle yalanların er geç ortaya çıkacağı ve kötülerin cezalarını bulacakları vurgulanır; çocuklara bu gibi davranışlardan uzak durmaları gerektiği tavsiye edilir. Aynı zamanda kötü arkadaşlar edinmenin acı sonuçlarının verildiği masal, çocuklara arkadaş edinirken dikkatli olmaları gerektiğini öğretir.

4.1.10. Sevenleri Kavuşturmanın Sevabı

Doksan dokuz kişiyi öldürmüş bir adam, tövbe etmeye karar verir ve nasıl tövbe edeceği hakkında bir hocadan tavsiye ister. Hoca, adama üç yol ağzının kenarına bir masa kurmasını, gelen geçene yemek vermesini ve adama küçük bir fide vererek, bu fide çiçek açana kadar verdiği tavsiyelere devam etmesini söyler. Adam, yıllarca oradan geçenlere yemek ve içecek dağıtır ve fide yavaş yavaş büyür ama bir türlü çiçek açmaz. Bir gün, adamın beklediği yol kenarından hızla bir atlı geçer. Adam, atlıyı durdurur ve yemek ikram eder ama atlı reddeder. Adam, uzunca bir süre atlıyı ikna etmeye çalışır ama ikna edemez. Bunun sonucunda, doksan dokuz olacağına yüz olsun der ve atlıyı öldürür. Atlıyı öldürünce fidenin çiçek açtığını görür ve hemen hocaya gider. Hocadan, öldürdüğü atlının sevenleri ayırmaya gittiğini öğrenir. Atlı öldüğü için sevenler kavuşmuş, nikâhları kıyılmıştır. Yuva kurulmasına yardım ettiği için de fide çiçek açmıştır (KK.3).

Masalda, doksan dokuz kişiyi öldüren birinin tövbe etmek istemesi, çocuklara tövbe etmenin önemini anlatmakta ve tövbe etmek için asla geç olmadığını vurgulamaktadır. Adamın yıllarca süren bir çabayı devam ettirmesi ve pes etmemesi, çocuklara yapılan işlerde sabırlı olmayı ve istikrarı sürdürmeyi öğretmeyi amaçlar. Tövbe etmenin öneminin yanında, atlının ölümünün cezalandırılmamasının sevenleri ayırmaya çalışmanın ne kadar büyük bir günah olduğu ve sevenlerin kavuşmasına vesile olmanın ne kadar büyük bir sevap olduğu düşüncesi çocuklara verilmektedir. Yukarıda verilen derslerin yanı sıra, atlının öldürülmesinin cezasının verilmemesi çocuklar için kötü bir örnek olabilir.

4.1.11. Tıgıcı Cadı

Bir evin üç kızı vardır. Bu kız kardeşten ikisi kaybolmuş, geriye en küçüğü kalır. Bu kız kardeş, bir gün köye gelen tıgıcı bir kadın tarafından ablalarını görme vaadiyle kandırılır. Kadın aslında bir cadıdır; kızı evine götürür ve ablaları gelene kadar burada beklemesini söyler. Kendisinin işe gitmesi gerektiğini belirtir. Kıza kırk bir anahtar verir. Kırk odaya girmesini ama kırk birinci odaya girmemesini söyler. Kız odaları gezmeye başlar. Odalarda kız cesetleri bulur; ablalarının cesetleri de oradadır. Kız, kırk birinci odaya da girer ve orada bağlı bir genç erkek görür. Genç ve kız, kurtulmak için plan yapmış ve oradan kaçarlar. Köye gidip ahaliye olanları anlatırlar ve ahaliyle birlikte cadıyı öldürmek için plan yaparlar. Cadı kandırılır, yakalanır ve ahali tarafından öldürülür (KK.4).

Koyun ve Ayı masalında verilmek istenen yabancılara güvenmeyin mesajı, bu masalda da ele alınmaktadır. Cadılara kanan kızlar üzerinden verilen düşünce, kızların korkunç sonucuyla pekiştirilmek istenir. Cadının yaptığı kötülüklerin sonucunda ayı gibi dövülerek öldürülmesi, kötülüklerin cezalandırılacağı fikrini vererek çocukları kötülüklerden uzaklaştırmayı amaçlar ve iyilerin kötü durumlardan kurtulmasını, sonsuza kadar iyi yaşadıklarını göstererek çocukları iyi olmaya yöneltmeye çalışır.

4.1.12. Besmele ile Başlamak

Bir kadın her işine besmele ile başlar ve kocası karısının bu alışkanlığına sinir olur. Karısına ders vermek için ona bir oyun oynamaya karar verir. Karısına altın dolu bir kese verir ve saklamasını ister. Adam evden çıkar ve pencerenin altına gizlenir. Karısı keseyi saklayınca keseyi oradan alır ve evin önündeki kuyuya atar. Akşam eve döner ve keseyi ister; karısı keseyi almaya gider ama hemen dönmez. Adam kıs kıs gülererek keseyi bulup bulamadığını sorar. Kadın keseyi bulduğunu söyler ama kese ıslaktır. Adam o an çok şaşırır ve tövbe eder (KK.1).

Dinî bir alışkanlık kazandırmak ve besmelenin etkilerini öğretmek için kullanılan bu masal, besmele çekmenin önemli bir ibadet olduğu fikrini benimsetmeyi amaçlar. Besmele ile başlanan işlerin olumlu biteceği ve besmelenin hilelere karşı koruma sağlayacağı fikri verilmektedir. Besmele ile saklanan kesenin kuyuya atılmasına rağmen yerinde bulunması, Allah'ın adıyla işleri yapmanın mucizelerini gösterir ve çocukların bu alışkanlığı kazanmaları teşvik edilir.

4.1.13. Süte Su Katan Kadın

Bir köyde geçimini süt satarak sağlayan iki kadın vardır. Bu kadınlardan biri süte su katarak, diğeri ise sade şekilde süt satar. Süte su katan kadının kızı, bu davranışın yanlış olduğunu anlatır ve annesine Hz. Ömer'in adaletinden bahsederek Allah'ın yaptığı hileyi gördüğünü söyler ancak kadın, kızını dinlemez. Bir gün çok yağmur yağar ve çıkan sel, iki kadının ineğini götürür. Haram iş yapmayan kadının ineği sağ salim gelir, ama süte su katan kadının ineği boğulmuş olarak bulunur. Kız, annesine ineği boğanın süte kattığı su olduğunu söyler (KK.1).

Haram ve helal kavramlarını somutlaştırmaya çalışan bu masal, çocuklara haram işlerin sonunun kötü biteceği fikrini aktarmaktadır. Hilenin kazanç sağlamayacağı, aksine zarar vereceği ve dürüstlük ile hilesiz iş yapmanın önemi vurgulanır. Haram kazancın aslında, kişinin bu davranışın sonuçlarına katlanmak zorunda kalacağı mesajını veren masal, çocukların haramdan kaçınmasını ve yaptıkları işleri hakkıyla yapmaları gerektiğini öğütlemektedir. Dürüstlüğün en büyük kazanç olduğu ve dürüstlüğün ödüllendirileceği anlatılmaktadır.

4.1.14. Evlatlık

Yaşlı annesiyle yaşayan bir genç vardır ve bu genç bir gün evlenir. Karısı, annesini istemez ve onu terk etmek için onu ikna eder. Genç, annesini alarak ormana götürür ve orada bırakmak ister. O sırada ormana yaşlı bir adam gelir ve ne olduğunu sorar. Olanları öğrenince adama tavsiye verir. Yaşlı adam, bugün ne yaparsa yarın başına da onun geleceğini söyler. Adam korkar ve annesini alarak eve döner. Karısına adamın söylediklerini aktarır, karısı da korkar ve kayınvalidesinin dönmesine ses çıkarmaz (KK.4).

Boğaziçi'nde çocuk sahibi olmak istemenin sebeplerinden biri de yaşlılık döneminde yalnız kalmamak ve kendisine bakacak birinin olması düşüncesidir. Çocuklar bu düşünce aşılılarak büyütölmeye çalışılmaktadır. Bu durum masallara da yansımıştır. Bu masal, annesine bakmak istemeyen bir evladı konu almaktadır. Evlat, annesini ormana bırakmak ister ancak yaşlılığında başına aynı şeyin gelmesinden korkar. Belde de anne babasına bakan kişilerin çocukları tarafından iyi bakılacağına inanılmaktadır. Masalda anne ve babaya sahip çıkma, iyi davranma ve onları mutlu etmenin önemi, yani "ne verirsın elinle o da gelir seninle" anlayışı vurgulanır ve çocuklara büyüdüklerinde anne ve babalarına iyi bakmaları ve onlara sahip çıkmaları öğütlenir. Ayrıca bu davranışın kendi geleceklerini de şekillendirdiği fikri aşılanır.

4.1.15. Tarladaki Bebek

Bir gün anne bebeğini tarlaya götürür ama dönüşte yorulduğu için bebeği tarladaki kulübede bırakır. Hava kararınca kulübeyle yılan şeklinde cadılar gelir. O gün iyi gününde olan cadılar bütün gece bebeğe bakarlar ve beşiğine altın gibi değerli eşyalar asarlar. Sabah bebeğini gören anne şaşırır ve sevinir. Anne dönüş yolunda bir kadınla karşılaşır ve kadının merakı üzerine bu eşyaların nereden geldiğini anlatır.

Altınları kıskanan kadın, kendi bebeğini de altınlar için kulübede bırakır. Hava karardığında kötü gününde olan cadılar bebeği görünce sinirlenirler ve bebeği parçalarlar. Sabah bebeğini almaya gelen anne, bebeğinin öldürüldüğünü görünce bayılır (KK.1).

Açgözlülüğün sonucunu aktaran bu masal, sahip olmak istediğimiz şeylerin, sahip olduğumuz şeyleri elimizden alabileceğine vurgu yapar. Masalın sonu, çocukları korkutarak açgözlü ve tedbirsiz davranmanın kötü sonuçlarını aktarır.

4.1.16. Cadılar

Akşamüzeri değirmene giden bir kadın, cadılar tarafından yakalanır ve dans etmeye zorlanır. Kadın, cadılarla sabaha kadar dans eder. Kadının dansından memnun olan cadılar onu güzel kıyafetlerle ve altınlarla bezerler. Kadın köye dönerken, komşu bir kadın tarafından görülür ve olanları anlatır. Altınları ve güzel kıyafetleri kıskanan komşu kadın değirmene gitmeye karar verir ve akşamüzeri değirmene gider. Cadılar, komşu kadını da dans etmeye zorlarlar ve sabaha kadar dans ederler ama kadının dansından memnun kalmazlar. Kadını kollarından ve bacaklarından çekerek parçalarlar (KK.6).

Kıskançlık ve açgözlülük sonucu cadılar tarafından öldürülen kadın üzerinden çocuklar, hırs, kıskançlık ve açgözlülük gibi felakete sürükleyen bu kötü duyguların kötü sonuçları olduğu konusunda uyarılır.

4.1.17. Sabır Taşı

Bir gün odasında oturan kızın camına bir kuş konar ve kıza onu alıp götüreceğini söyleyip gider. Birkaç gün sonra kuş gelir ve kıızı uçurarak bir saraya götürür. Kız, sarayın bir odasında ölü gibi yatan genç bir erkek bulur ve başucunda kırk gün kırk gece bekleyip ona bakar. Kırkıncı gün kızın yanına başka bir kız gelir; tam o anda genç uyanır. Kendisine kimin baktığını sorar. Sonradan odaya gelen kız yalan söyler ve genç, yalancı kızla evlenir; gence bakan kız ise yanlarında hizmetçi olur. Yalancı kız, hizmetçilik eden kıza çeşitli eziyetler eder. Genç, bir gün bir yolculuğa çıkmaya karar verir ve herkese ne istediklerini sorar. Hizmetçi kız bir sabır taşı ister. Yolculuktan dönen genç adam, kızın istediği sabır taşını getirir. Kız, odasında sabır taşına dertlerini anlatır; taş dayanamaz ve çatlar. Hizmetçi kız bunun üzerine intihar etmeye kalkar ve onu gözlemleyen genç tarafından durdurulur. Her şey ortaya çıkar; yalancı kız öldürülür, genç kız ve erkek evlenerek ömür boyu mutlu yaşar (KK.7).

Bu masalda asıl kahraman üzerinden emeğin ve sabrın, sahte kahraman üzerinden yalancının ve sahtekârlığın sonuçları çocuklara anlatılır. Asıl kahramanın yalancılara, kendisine edilen eziyetlere ve kötü şartlara rağmen çalışıp sabır göstermesi sonunda mükâfatlandırılır ve sahip olması gerekenlere kavuşur. Sahte kahraman ise hak etmediği hâlde yalan ve sahtekârlıkla elde ettiği her şeyi kaybeder ve yaptıklarının sonucu olarak ağır bir ceza alır. Çocuklara çalışıp sabrederek iyi kalanların geç de olsa hak ettikleri her şeyi alacağı fikri aşılanır.

4.1.18. Çivili Fıçı

Anne-babasının sözünü dinlemeyen ve akşama kadar dışarıda oynayan bir çocuk vardır. Her gün annesi onu almaya gelene kadar dışarıda oynar. Bir gün annesi tarlaya gideceğini, onu almaya gelececeğini söyler ve eve erken dönmesini tembihler. Çocuk annesinin sözünü dinlemez ve hava kararınca kadar dışarıda kalır. Diğer çocuklar gidince tek kalan çocuğu atlılar yakalar; atlılar çocuğu çivili bir fıçıya koyup bayır aşağıya yuvarlar ve çocuk ölür (KK.8).

Annesinin sözünü dinlemeyen çocuğun başına gelenleri korkutucu bir şekilde anlatan masal, çocukları korkutarak büyüklerin sözlerini dinlemeleri üzerine güçlü bir vurguda bulunur.

4.1.19. Alabalığın Karnındaki Kız

Yakışıklı ve zengin bir nişanlısı olan genç kız, üvey annesi ve kız kardeşi tarafından kıskanıldığı için kandırılarak nehir kenarına getirilir ve nehre atılır. Kızı nehre atan anne ve kız eve dönerler ve kızın nişanlısına yalan söyleyerek üvey kız kardeşin gencin nişanlısı olduğunu söylerler. Genç şüphelenir ve eve dönmek için yola çıkar. Nehrin yanından geçerken sesi duyar ve asıl nişanlısını kurtarır. Yalancı anne ve kıza ders vermek için oyunu sürdürürler ve düğün hazırlıklarına devam ederler. Düğün zamanı geldiğinde oyunla üvey kız kardeşi ülkenin en çirkin ve fakir adamıyla evlendirirler. Genç ve nişanlısı evlenirler ve mutlu mesut yaşarlar. Üvey anne ve kızı ise ömür boyu fakirliğe mahkûm olurlar (KK.2).

Kıskançlık ve sahtekârlığın işlendiği bu masalda karşımıza kötü olarak tekrar üvey anne ve üvey kız kardeş çıkar. Üvey anne ve kızı, kahramanı kıskanır ve kahramana türlü oyunlar oynarlar. Başarılmış gibi görünen bu oyunlar ortaya çıkar ve kıskanıp hile yapanlar hak ettikleri cezayı alırlar. Masal, her yalanın ve sahtekârlığın er geç ortaya çıkacağını ve bu kötü işlerin mutlaka cezalandırılacağını anlatmaktadır. Anne ve kızı, önceden sahip olduklarını da kaybeder ve böylece çocuklara kendilerinin olmayan bir şeyi istemenin sahip olduklarını da kaybetmelerine neden olabileceği gösterilmek istenir.

4.2. Masallarda Yer Alan Eğitsel İletiler

Masallar, toplumun bir aynası olup yaşanmışlıklarla nesilden nesile aktarılır ve gelenek, görenek, töre ve inanç gibi kalıplaşmış ortak değerleri yansıtan sosyal, ekonomik, kültürel, psikolojik pek çok iletiyi barındıran kısa halk edebiyatı metinleridir. Pek çok ders içeren masallar çeşitli eğitsel ileti barındırır ve bu iletiler dinleyiciye aktarılmaya çalışılır. Genellikle çocukları hayata hazırlamayı, çocuklarda din bilinci geliştirmeyi ve onlara iyi insan özellikleri kazandırmayı amaçlayan masallarda mutlaka açık veya gizli eğitsel iletilere yer verilir. Aşağıda inceleme konumuz olan Boğaziçi masallarında tespit ettiğimiz eğitsel iletiler yer almaktadır. Bu eğitsel iletilerin yanında çocukları bu iletileri edinmeye yöneltmek için kullanılan iki yöntem olan teşvik ve korkuya da kısaca değinilmiştir.

4.2.1. Doğru-Yalan

Masalda doğru söyleyenler kazanır, yalancılar kaybeder. “Yalancının mumu yatsıya kadar yanar” atasözünde de belirtildiği gibi, örnek masallarımızda yalanlar mutlaka ortaya çıkar; hiçbir yalan sonsuza kadar sürmez. *Sabır Taşı*, *Alabalığın Karnındaki Kız* ve *Yaprak Şahit* adlı masallarda kötü kişilerin söylediği yalanlar er ya da geç ortaya çıkar ve yalanı söyleyenler ağır bir şekilde cezalandırılır. Çocuklara yalanın sonsuza kadar sürmeyeceği mesajı verilir ve çocuklar dürüstlüğü yönlendirilir.

4.2.2. Kıskançlık

Kıskançlık, *Habil* ve *Kabil* hikâyesinde olduğu gibi tüm dinî ve kültürel değerler açısından düşünüldüğünde insanların felakete sürükleyen ölümcül günahahtan biridir. Kıskançlık insanın başkasında olup kendisinde olmayana duyduğu istek ve ona sahip olma duygusudur. Kıskançlık, içinde ilahi takdiri beğenmeme ve zımnî tenkit barındırır.

Masallarda iyiler kıskanılan, kötüler ise kıskanan konumundadır ve çoğu zaman bu duygu bozukluğu problemlerinin de kaynağıdır. Kıskançlık açgözlülüğe de yol açar ve kötü kişileri harekete geçirir.

Alabalığın Yuttuğu Kız başlıklı masalda kötü kişiler, kahramanın yakışıklı zengin biriyle evlenecek olmasını kıskanırlar ve nişanlısını elde etmek için kahramanı öldürmeye kalkarlar.

Cadılar, *Değirmendeki Cadılar*, *Tarladaki Bebek* ve *Yetim Kız* adlı masal metinlerinde kıskançlık, kötülerin kötü sonlarla karşılaşmalarına sebep olmuştur. Masallarda kıskançlığın daima kötülükle felaketle sonuçlanması, çocukları bu konuda bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır.

4.2.3. İyilik ve Kötülük

İyilik-kötülük, çoğu masalda yer alan zıt unsurlardır. Kötü karakterler kıskanç, sabırsız, açgözlü ve yalancıdır. İyi karakterler ise sabırlı, dürüst, cömert, alçak gönüllü, iyi huylu ve tatlı dillidir. Masallarımızda kötüler daima cezalandırılır bazen de öldürülürler. İyiler ise ödüllendirilir, altınlarla bezenirler ve sonsuza kadar mutlu yaşarlar. İyilik ve kötülük arasındaki bu belirgin fark, çocukları iyiliğe teşvik eder ve çocuklara iyi kahramanların özelliklerini edinmelerini öğütler.

4.2.4. Dostluk

Dostlar dikkatle seçilmelidir. İyi dost, insan için çok faydalıyken kötü dost insanın hayatını kaybetmesine bile sebep olabilir. *Yaprak Şahit* masalında kötü dostun ölüme neden olabileceği belirtilmektedir. Dostluk ilişkilerinin temelinin atıldığı çocukluk çağlarında, çocuklara iyi dost seçmenin önemi ve kötü dostun zararları anlatılmaktadır.

4.2.5. Sabır

Sabır, sonu selamete varan bir yolculuktur. Masallarda sabredenler mutlaka mutlu sona ulaşırlar. Ne kadar kötü muamele görürse görsün, sabreden masalın sonunda kazanandır ve sabredenler ölene kadar sürecek bir mutlulukla ödüllendirilir.

Sabır Taşı, *Değirmendeki Cadılar* ve *Yetim Kız* adlı masallarda ezilen, bütün işleri yapan ve hor görülen kahraman bu duruma katlanır ve isyan etmez. Sabırla gördüğü muameleye katlanır ve sonunda hak ettiği mutlu sona kavuşur. Onlara eziyet eden kötüler ise ağır cezalarla karşılaşır. Sabrın sonu selamettir düşüncesi çocuklara aşılır ve sabrın mutlaka ödüllendirileceği fikri vurgulanır. Böylece çocuklarda sabır kavramı ve sabretmenin erdemi öğretilir.

4.2.6. Zekâ, Sağduyu ve Dikkat

İnsanlar dikkatli olmalı, gerektiği yerlerde zekâlarını kullanmalı, herkese hemen güvenmemeli ve yabancıların vaatlerine kanmamalıdır. Özellikle çocuklar bu konularda eğitilir ve dikkatli olmaları tembihlenir. Masallarda bu değerler kahramanlar üzerinden verilir ve çocukların bu değerleri içselleştirmesi istenir.

Koyun ve Ayı masalında yavruların ayının oyununa kanması ölümlerine sebep olmuştur. *Tıgıcı Cadı* masalında cadıya kanan ve peşinden giden kızlar öldürülmüştür. Düşmanları olan kediye kanan fareler de öldürülmüştür. Dikkatsizlik yüzünden yapılan bu hatalar kişilerin ölümüne sebep olmuştur.

Değirmendeki Cadılar ve *Yetim Kız* adlı masalarda kahramanlar, cadıların elinden zekâları ve dikkatleri sayesinde kurtulurlar.

Her durumda dikkatli olmanın, soğukkanlı bir şekilde düşünmenin ve zekânın önemi gözler önüne serilmiştir. Özellikle güvenilmemesi gereken kişilere güvenmek ve onları takip etmenin ölümle sonuçlanması, daima yabancılar hakkında uyarılan çocukları masal yoluyla da uyarmaktadır.

4.2.7. Aile

Aile, toplumu oluşturan en önemli sosyolojik temel yapıdır. Sağlıklı bir aile ortamı, sağlıklı ve faydalı bireyler yetiştirir. Masalarda özellikle annenin önemi vurgulanır. Anneler, öz çocuklarına dikkatle ve özenle davranırken, aynı dikkat ve özeni üvey kızlarına göstermezler. Bu durumda anne-babanın kıymeti vurgulanır.

Ailenin varlığının öneminin yanında, anne sözü dinleme ve büyüklere davranış şekillerine de değinilmiştir. *Çivili Fıçı* adlı masalda, annenin sözünü dinlemeyen çocuğun uğradığı feci son, anne sözünün önemini vurgular.

Evlalık adlı masalda, anne babalara nasıl davranılması gerektiği anlatılır. Anne ve babalarına davranış şekilleri, ileride kendi çocuklarından görecekları muamelenin temellerini oluşturur. Anne-babaya yapılan iyilikler, ileriye dönük yapılan bir yatırım gibi görülerek, anne-babaya iyi bakma öğütlenir.

4.2.8. İnanışlar

Masallar, çocuklara içinde yaşadıkları toplumun dinini ve ahlaki değerlerini benimsetmek için kullanılır. *Nasip* adlı masalda nasip kavramı, *Besmele ile Başlamak* adlı masalda bismelenin önemi ve faydaları, *Padişah'ın Hırsız Karısı* adlı masalda haram ve tövbe konuları, *Süte Su Katan Kadın* adlı masalda haram iş yapmak ve sonuçları, *Sevenleri Kavuşturmanın Sevabı* adlı masalda tövbe ve sevenleri kavuşturma sevakı konuları üzerinde durulmuş ve bunlar çocukların anlayabileceği şekilde masallaştırılmıştır. Bu dinî kavramlar çocuklara aşılanmaya çalışılmıştır.

4.2.9. Teşvik etmek

Teşvik genellikle edinilmesi istenen olumlu bir davranıştır ve kahramanları motive etmek için kullanılır. Bu yöntemde çocuğa hoşuna gidecek bir ödül vaat edildiğinde, istenilen davranışı edinmek için motive edilmiş olunur. Masalların sonunda iyi huylu, tatlı dilli, çalışkan ve sabırlı kahramanların başarıyla ödüllendirilmesi onlar için teşviktir.

4.2.10. Korku

Korku, tehlikelerden korunmak maksadıyla verilmiş yaşam gücünün bir parçası olan temel duygulardan biridir. Hayatı merkeze alan insanın rahatını ve huzurunu etkileyen korkular, yasakların da sınırlarını belirler; insan için en etkili motivasyon kaynaklarından biridir. Bu nedenle masalarda sıklıkla işlenir. Kötülerin cezalandırılması, korkutma yoluyla çocukları kötülüklerden uzaklaştırmayı amaçlamaktadır. Boğaziçi masallarında ceza çoğunlukla ölümdür.

Diğer bir korkutma unsuru ise kötü karakterin ömrünün sonuna kadar istemediği bir yaşama mahkûm edilmesidir.

4.3. Masalların İşlevini Yitirışı ve Olası Sebepleri

Masallar, eski zamanlardan beri hem eğlenmek hem de eğitmek için kullanılmıştır. W. Bascom'a göre folklorun dört işlevi vardır. Eğlence bu işlevlerin en önemlisi olarak tanımlanır (Bars, 2015, s. 157).

Bu dört işlevden ilki eğlendirme, ikincisi kültürü doğrulama, üçüncü işlevi eğitime işlevidir. Bu işlev, eğlendirme ile birlikte gelir. Halk edebiyatı ürünleri eğlendirirken eğitmeyi amaçlar. Dördüncü ve son işlevi, kültürleri ve inanışları nesilden nesile aktarmak ve kültürün devamını sağlamaktır. Çocuk eğitimi için uzun yıllar kullanılan masallar, çocuklara içinde yaşadıkları toplumun dilini, dinini, değerlerini, gelenek ve göreneklerini öğretmek gibi pek çok işlev yüklenmiş ancak zamanla bu işlevlerini kaybetmeye başlamıştır.

Özellikle teknolojinin gelişmesi ve akımlar sebebiyle her sene değişen yeni uygulamalar masallara olan ilginin azalmasına sebep olmuş ve yazılı bir metni bulunmayan anonim halk edebiyatı ürünlerinden biri olan masallar, zamanla unutulmaya yüz tutmuştur.

Yukarıda giriş bölümünde de bahsettiğimiz gibi, Boğaziçi beldesinde masallar özellikle yaz aylarında çocukları oyalamak için büyükler tarafından; kış aylarında ise televizyon ve telefon gibi teknolojik aletlerin bulunmadığı veya erişiminin kısıtlı olduğu zamanlarda insanlar tarafından eğlenmek amacıyla anlatılmaktaydı. Masallar eğlendirme amaçları dışında çocukların eğitimi için de kullanılmaktaydı. Masalın içerdiği mesajlar, kahramanlar üzerinden verilerek çocukların bu mesajları içselleştirmesi amaçlanırdı ve çocuklar bu dersleri sıkılmadan can kulağıyla dinlerdi. Bu durum birinci yazar tarafından bizzat yaşanan bir deneyimdir.

Bilindiği gibi, çocukların hayal dünyaları çok canlıdır. Çocuklar masalları dinlerken olayları zengin hayal dünyalarında canlandırır ve kahramanları içselleştirirler. Bu durum, çocukları masalın sonunda sonsuza kadar mutlu yaşayan iyi kahramana yaklaştırır ve onları iyi kahramanın özelliklerini edinmeye teşvik eder.

Ancak zamanla masalın kullanımı azalmış ve sahip olduğu işlevleri kaybetmesine sebep olmuştur. Ailelerin küçülmesi, çocukların daha küçük yaşlarda eğitime başlaması, eğitimde yeni yaklaşımların ortaya çıkması, teknolojik aletlerin yaygınlaşması ve teknoloji bağımlılığı gibi sebepler masalların kullanımını azaltmış ve masalın yerini almıştır. Boğaziçi beldesi için sayılabilecek bu sebepler, başka bölgelerde çeşitlilik gösterebilir ancak ana hatlarıyla ülkemizde masalların işlevlerini yitirışinin sebepleri benzerdir.

Günümüzde masal derleme çalışmaları devam etmektedir ve masalları canlandırmak için masal evleri gibi çalışmalar yapılmaktadır ancak bu çalışmalar yeterli değildir. Masal derlemelerine önem verilmeli ve özellikle üniversiteler, öğrencilerini derleme çalışmaları yapmaları için teşvik etmelidir. Atalarımızla aramızda bir bağ olan ve kültürümüzü yansıtan halk edebiyatı ürünlerinin kaybolmaması ve gelecek nesillere aktarılması için çalışmalar yapılmalıdır.

Sonuç ve Öneriler

Masallar, halk edebiyatı ürünlerinden en yaygın türüdür. Nesiller boyunca sözlü olarak aktarılmıştır. Halk edebiyatına olan ilginin artması ve derleme çalışmalarının başlamasıyla araştırmacılar tarafından ilgi görmüş ve üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Çeşitli bölgelerden derlenen masallar, araştırmacılar tarafından çeşitli yönleri bakımından incelenmiştir ve günümüzde bu çalışmalar hâlâ devam etmektedir. Ancak yapılan bu çalışmalara rağmen ülkemizde yaşayan masalların bir kısmı unutulmuş ve kayıt altına alınmayan masallar unutulmaya yüz tutmuştur. Masalların unutulmasındaki en büyük sebep masal anlatma geleneğinin yok olmak üzere olmasıdır. Çeşitli bölgelerde var olan masal anlatma gelenekleri önemini yitirmeye başlamış ve yok olmaya mahkûm olmuştur.

Özellikle teknolojinin gelişmesi, dizi ve filmlerin yaygınlaşması ve eğitim kurumlarının yaygınlaşarak modern eğitim anlayışlarının geliştiği günümüzde masal en önemli işlevlerini yitirmiş ve yerini yukarıda saydığımız unsurlara bırakmıştır. Araştırmamızın konu aldığı Boğaziçi beldesinde masal anlatma geleneği yok olma noktasına gelmiştir. Belde de özellikle yaz aylarında çocukları oyalamak, onları eğitmek ve ebeveynlere tarım işlerinde rahatlık sağlamak için; kış aylarında televizyon ve telefon gibi aletlerin olmadığı zamanlarda kadınlar tarafından vakit geçirmek amacıyla kullanılmıştır. Ancak günümüzde tarıma olan ilgi azalmış, ebeveynler çocuklarına kendileri bakmaya başlamıştır. Masalın yerini televizyon ve telefon gibi teknolojik aletler almış ve masal anlatma geleneği günden güne azalmıştır. Eğlendirmek, eğitmek, kültürü doğrulama ve kültürü aktarma gibi işlevleri bulunan masala olan ilgi gittikçe azalmıştır. Bu çalışmada masalın, çocuk eğitiminde kullanılmasına değinilmiştir.

Masallar genellikle iyi ve kötü karakterler üzerinden işlenir ve bu karakterler aracılığıyla istenen dersler iletilir. İyi kahramanın sahip olduğu iyi özellikler (sabır, tatlı dil, çalışkanlık, dürüstlük, zekâ, sağduyu) çocuklara aktarılır ve çocukların bu özellikleri edinmesi amaçlanırken, kötü kahramanların sahip olduğu özellikler (kıskançlık, açgözlülük, sivri dillilik, tembellik, yalancılık) kötülenir ve çocukların bu özelliklerden uzaklaşması, bu özelliklere sahip olan kişilerden de uzak durulması gerektiği öğretilmeye çalışılır. Soyut kavramların somutlaştırılarak verilmeye çalışıldığı masallarda çeşitli eğitsel iletiler yer alır.

Doğru-yalan, kıskançlık, iyilik-kötülük, dostluk, sabır, zekâ, sağduyu ve dikkat, aile, inanışlar gibi iletiler barındıran masallar, iyilerin daima kazanması ve kötülerin daima cezalandırılmasıyla son bulur. Küçük çocukların anlayamayacağı bu soyut kavramlar kahramanlar aracılığıyla somutlaştırılır. Çocuğun iyi davranışları edinmesi ve kötü davranışlardan uzaklaşması amaçlanır. Çocuklar iyilerin sonlarıyla teşvik edilir, kötülerin karşılaştığı sonla korkutulur. Masal karakterleri üzerinden çocuklara aileye saygı, insanlara karşı dikkatli olma ve yabancılara güvenmeme gibi konular öğretilmeye çalışılır. Kıskançlık ve yalan gibi kötü özelliklerin sonunda cezalandırıldığı, dürüstlük ve sabır gibi iyi özelliklerin ödüllendirildiği masalın sonunda verilir ve çocukların bu sonlardan ders almaları amaçlanır.

Uzun yıllar bu işlevler için kullanılan ve nesilden nesile aktarılan masallar, maalesef yukarıda da yer alan unsurlar sebebiyle işlevlerini yitirmiştir. İşlevini yitiren ve nesiller arası aktarımı duran masallar, zamanla hafızalardan silinmiş ve çok azı günümüze ulaşabilmiştir. Bu durumun önüne geçilmek için çeşitli derleme çalışmaları sürdürülmektedir; ancak bu çalışmalar yeterli değildir. Ülkemizin kültür taşıyıcısı olan ve atalarımızla aramızdaki köprü görevi gören masalların kayıt altına alınması için daha fazla çalışma yapılmalı ve masalların kaybolmasının önüne geçilmelidir. Bu çalışma az da olsa bu alanda katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Kaynaklar

- Aslan, M. Y. ve Azar, B. (2023). Diyarbakır masal anlatma geleneği ve gelenekte yaşanan değişim üzerine bir değerlendirme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 61-80. <https://doi.org/10.15182/diclesosbed.1225518>
- Bakan, S. (2006). *Kelile ve Dimne'de yer alan masalların dinî ve ahlâkî eğitime katkıları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Bars, M. E. (2015). William Bascom'un "Folklorun Dört İşlevi" ışığında Nasreddin Hoca fıkraları üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(4), 149-166. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7682>
- Berk, E. (2024). *İhsan Ozanoğlu'nun derlediği masallar üzerine bir inceleme*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- Bingöl, M. (2022). Masalların çocuk eğitimindeki önemi. *Orta Doğu ve Orta Asya-Kafkaslar Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 2(2), 1-5. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/odak/issue/74381/1227255#article-authors-list>
- Çifçi, Ç. ve Güner, A. (2024). Masalların etik dünyası: Okul öncesi dönemde değerler eğitiminde masal anlatımının rolü. *International Social Sciences Studies Journal*, 10(10), 1782-1791. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13990477>
- Çobanoğlu, Ö. (2016). *Halk bilimi kuramları ve araştırma yöntemleri tarihine giriş*. Grafiker.
- Gültekin, M. (2017). Kazan Tatar Türklerinde masal anlatma geleneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 358-373. <https://doi.org/10.31834/kilissbd.346350>
- Güneş, H. (2006). *Grimm masallarının çocuklar üzerindeki etkileri*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Işık, N. (2009). *Masalların sembolik açıdan çözümlenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Kayman, F. (2011). *Bingöl'de anlatılan masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Kumartaşlıoğlu, S. (2012). Balıkesir'de masal anlatma geleneği ve masalların işlevsel yitirilişi üzerine değerlendirmeler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(28), 213-230. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baunsobed/issue/50184/646004>
- Oğuz, Ö. ve Özünel, E. (2019). *Halk masalları*. T.C. Anadolu Üniversitesi.
- Oğuz, Ö. (2022). *Halk edebiyatı el kitabı*. Grafiker
- Turan, F. A. ve Önal, M. N. (2023). *Türk dünyası masal araştırmaları*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Yılmaz, A. (2012). Çocuk eğitiminde masalın yeri (Binbir Gece Masalları örneği). *Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler (SDÜ) Dergisi*, (25), 299-306. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/117870>

Extended Abstract

These studies are of vital importance for the fairy tales that are about to be lost in our country. In our study, nineteen tales compiled from the town of Boğaziçi were tried to be analyzed in terms of child education, the educational messages in the tales were mentioned and the reasons for the loss of the functions of the tales were mentioned.

The study is a fairy tale analysis study. The fairy tales in the study were taken from the master's thesis titled *Düzce Province Boğaziçi Folklore*. Document analysis method was used during the study. The aim of our study is to examine the tales of Boğaziçi town, one of the cultural environments of our country, in terms of child education.

Fairy tales are one of the most common anonymous folk literature products. Fairy tales, which reflect the language features, belief structures, traditions and customs of the society in which they live, have been used for generations both to have fun and to teach new generations the language features, belief structures, traditions and customs of the society.

Over time, nations have become curious about their origins and have tried to enlighten their origins with fairy tales. Many studies have been conducted on fairy tales around the world. Many studies have been conducted to investigate the origins, first forms and spread of fairy tales and different opinions have emerged. Fairy tale studies in the world have also affected our country. Over time, studies on Turkish fairy tales were also started by the researchers of our country. These studies, which intensified during the Republican period, are still continuing today.

The tradition of telling fairy tales in the town of Boğaziçi is disappearing today. In the past, grandparents who took care of the children instead of parents who were busy with field work and did not have enough time for their children, did not attach as much importance to fairy tales, which aimed to educate children while entertaining them. The tales used to entertain and educate children during the summer months were told by elders by the light of kerosene lamps during the winter months, especially when there was little or no access to technological devices such as telephones and televisions, and everyone, from children to adults, listened to the tales with eager ears.

Reasons such as the dissolution of large families, parents taking care of their children themselves, the spread of educational institutions, the decrease in the age of education, the spread of technological devices such as telephones and televisions and the internet culture have interrupted the tradition of telling fairy tales and caused the fairy tales to lose their functions. In addition, the fact that some fairy tales, which are products of anonymous folk literature, are not considered suitable for today's child education has also been effective in this situation.

Nineteen fairy tales analyzed in terms of child education were briefly summarized and the messages they wanted to convey to children were tried to be analyzed. The fairy tales, which give good and bad characteristics through the heroes, end with the bad characters always losing and the good ones winning. While the good ones live happily ever after, the bad ones either die a bad death or live unhappily ever after. This contrast between the endings aims to bring children closer to the characteristics of the good character and encourages them to acquire good qualities. There are also cautionary tales that are told to children to be careful about other things.

Attempting to educate children, sometimes by scaring them and sometimes by encouraging them with good endings, fairy tales were also used to explain religious concepts

and to form religious habits in children. In addition to all these uses, over time, fairy tales have started to lose their functions and have sunk into oblivion. Today, there are very few tales remembered in the town of Boğaziçi. Unfortunately, the tales that could not be passed on to future generations were lost in the dusty pages of history with the death of the narrators. Only the narrators know the very few that have survived to the present day. In our country, fairy tales living in different cultural environments are lost over time.

Various studies are carried out to prevent this situation and to revitalize the functions of fairy tales. These studies should be given more importance and more importance should be given to the studies on fairy tales, which are the bridge between us and our ancestors and the mirror of our culture.

Ekler

Tablo 1: Kaynak Kişi Listesi

Kaynak Kişi (KK.)	Adı-Soyadı	Doğum Tarihi	Doğum Yeri	Eğitim Durumu	Mesleği	Medeni Hâli
KK.1	M.D.	27.04.1976	Düzce	İlkokul	Ev Hanımı	Evli
KK.2	M.G.	03.04.1944	Düzce	Okuma- yazma biliyor ancak okula gitmemiş.	Ev Hanımı	Dul
KK.3	A.S.	13.01.1944	Düzce	Okuma yazma bilmiyor.	Emekli	Evli
KK.4	H.S.	10.11.1949	Düzce	Okuma yazma bilmiyor.	Ev Hanımı	Evli
KK.5	Y.D.	30.03.1967	Düzce	İlkokul	Emekli	Evli
KK.6	A.D.	01.01.1942	Düzce	Okuma yazma biliyor ancak okula gitmemiş.	Ev Hanımı	Dul
KK.7	H.E.	07.10.1954	Düzce	Okuma yazma bilmiyor.	Ev Hanımı	Evli
KK.8	Z.Ç	01.01.1963	Düzce	Okuma yazma biliyor ancak okula gitmemiş.	Ev Hanımı	Evli

